

RAZMIŠLJANJA O KOMPETENTNOSTI ZA RODITELJSKU ULOGU

U prošlom broju časopisa *Dijete, vrtić, obitelj* govorili smo o roditeljima i njihovim stavovima prema djeci s teškoćama u razvoju te smo dali kratak prikaz samo nekih ispitivanja koja su provedena i kod nas.

Neosporna je činjenica da su roditelji važan čimbenik u razvoju svakog djeteta pa tako i djece s teškoćama u razvoju. S druge strane, uspjeh koji svaki roditelj očekuje od svog djeteta često je uzrokom djetetovih ali i roditeljskih frustracija. U situaciji kada dijete ne može zadovoljiti niti ispuniti očekivanja svojih roditelja, ono osjeća sve veći pritisak. Željela bih naglasiti da određeni psihološki pritisak ne osjeća samo dijete, već i njegovi roditelji. Kada je situacija neuspjeha u školi ili nekoj drugoj sredini stalno prisutna, kad nema nikakvog vidljivog pozitivnog pomaka ili je on tek neznatan unatoč traženju savjeta svih kompetentnih stručnjaka, tada i roditelji često podliježu vrlo kritičnoj analizi svojih postupaka. Iako im se ukazuje da su sve teškoće kod njihova djeteta vezane uz određena organska oštećenja ili uz razvojno doba djeteta i njegova sazrijevanja te da to vrijeme može trajati dosta dugo, roditelji često nemaju dovoljno strpljenja čekati da se nešto bitno promijeni, a često i ne žele prihvatiti činjenicu da moraju mijenjati zahtjeve i očekivanja prema svom djetetu. Teško im se prilagoditi takvoj situaciji. Sve češće se pitaju: *Zašto se to meni događa?; Što sam krivo napravio?*, pa čak i *Zar me to netko kažnjava?*

Skloni su čak razmišljati i o tome jesu li dobri roditelji i jesu li kompetentni uopće da budu roditelji.

Da bi se roditelj procijenio kao uspješan ili ne, bitno je ne samo koje karakteristike on kao roditelj ima, već i kako ih vrednuje i vidi. Osjećaj kompetentnosti (općenito govoreći) dovodi do osjećaja zadovoljstva,

**s n a g e ,
upornosti** -dok osjećaj nekompetentnosti dovodi do **apatije, bespomoćnosti, anksioznosti, samookrivljanja** i sl.

Može se reći da vlastitim odrastanjem svakog stječe manje ili više jasnu sliku o idealnom

roditelju. Međutim, dolaskom vlastitog djeteta, njegovih osobina i sposobnosti, a pod djelovanjem općih životnih situacija, roditelji prilagođavaju svoje djelovanje ili reagiranje.

Može se pretpostaviti da će stav o vlastitoj nekompetentnosti u nekom određenom području života utjecati i na cjelokupni osjećaj nekompetentnosti. Roditelj koji ima osjećaj da ne ispunjava dovoljno dobro svoju roditeljsku funkciju upućivat će djetetu nedosljedne, nesigurne poruke.

U svijetu su se na tom području kompetentnosti za ulogu roditelja vršila mnogo brojnija ispitivanja nego kod nas. Za naše prilike važno je naglasiti da su ta ispitivanja pokazala da naši rezultati nisu bitno različiti od onih u nekim drugim zemljama.

Jedno takvo ispitivanje kod nas (A. Gustović-Ercegović, 1992.g.) bilo je provedeno na uzorku roditelja (71 roditelj) djece koja imaju teškoće u savladavanju školskog gradiva i koji pokazuju granične rezultate na testovima intelektualnih funkcija. Ta su djeca polaznici redovnih škola ali po prilagođenom programu. U kontrolnom uzorku ispitivani su roditelji djece bez teškoća u razvoju. Ispitivanje je pokazalo da postoji tendencija da roditelji pod nekim kroničnim stresom iskazuju nešto manji osjećaj kompetentnosti od roditelja bez takvog stresa. No, to se ipak ne bi moglo generalizirati i uzeti kao pravilo jer je ispitivanje također pokazalo da postoje dvije vrste ljudi bez izbira na stresne situacije. Jedna grupa se osjeća manje kompetentnom za roditeljsku ulogu dok se druga grupa osjeća vrlo sigurnom u toj ulozi.

Ipak, može se reći da je kompetencija za roditeljsku ulogu kod roditelja djece s teškoćama u razvoju pokazala trend nižih rezultata nego u roditelja djece bez teškoća u razvoju.

To možemo objasniti i određenom specifičnošću situacije. Naime, roditelju djeteta s teškoćama

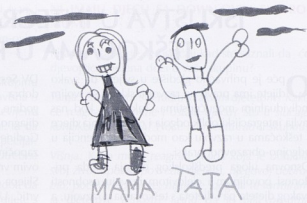

DV PIROVAC, Pirovac

postavljamo niz zahtjeva za nekim posebnim vještinama, znanjima, sposobnostima pa čak i dodatnim emocionalnim zahtjevima. U tom slučaju potpuno je realno za očekivati da ti roditelji često sebe procjenjuju lošije u odnosu na idealnu sliku roditelja. Isto tako, kada roditelji procjenjuju svoje dijete s teškoćama u odnosu na prosječno dijete, veću razliku među njima često pripisuju svojoj nekompetentnosti za roditeljstvo, a ne djetetovim karakteristikama ili trenutačnim sposobnostima.

U situacijama kad roditelji vjeruju da svojim djelovanjem mogu unijeti neke promjene, potrebno ih je podržati u tim nastojanjima kroz različite ciljane aktivnosti te im vratiti osjećaj kompetencije i kontrole. Pri samom procjenjivanju koliko smo dobri roditelji važnu ulogu ima razlika između ideala koji sami sebi postavljamo kao roditelji i našeg stvarnog ponašanja. Što je razlika manja više ćemo biti zadovoljni sami sa sobom u roditeljskoj ulozi.

Sanja Kobeščak

DAMIRA, DV MRAV, Mačkovec

dogadjanja

PROMOTIVNI DANI UR KORAK PO KORAK

Početak mjeseca prosinca u zagrebačkom Muzeju Mimara družili smo se s djecom, roditeljima, odgajateljima, učiteljima i prijateljima iz našega grada. Pripremili smo prezentaciju svih programa UR kroz radionice, videoprezentacije i poticajne razgovore sa svim znatiželjnicima čiju smo zainteresiranost pobudili. Najviše pozornosti privukle su radionice u kojima su roditelji zajedno s djecom, uz pripomoć i sugestije odgajatelja i učitelja (ovisno o dobi djeteta), izrađivali lutke, slikovnice i knjige, pripremali lutkarsku predstavu, radili dramatizacije omiljenih priča ... Sve što su sami napravili mogli su, za uspomenu i nastavak igara, ponijeti kući, a vjerujemo da su dobili mnogo poticaja za daljnje igre o tome kako koristiti razne materijale iz svakodnevnog okruženja. Održana je i radionica za roditelje *Gradimo samopouzdanje* koju je vodila prof. Dubravka Miljković, a za najmlađu djecu pripremili smo jasičku igraonicu.

Odgajatelji i učitelji iz Programa *Korak po korak* pripremili su i izložbu radova iz skupina i razreda te videoprezentaciju svakodnevnog rada. Na predavanju o Programu *Korak po korak* naši su se gosti mogli upoznati sa svim dostignućima na području odgoja i obrazovanja kod nas i u svijetu.

Ovakve ćemo radionice održavati jednom mjesečno, a, prema potrebi i interesima roditelja, organizirat ćemo i nove i drugačije. Imate li pitanja, ideje, probleme ... bilo što što biste mogli podijeliti s nama, slobodno nam se javite. Naša su vrata otvorena!

